

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Peněžitá záruka jako opatření nahrazující vazbu a její možná úskalí

Institut vazby představuje nejzávažnější a bezesporu nejdiskutovanější zajišťovací prostředek upravený trestním řádem. Právě s ohledem na povahu institutu vazby, kdy se jedná o institut fakultativní a subsidiární, by vazba měla být užitá jako opatření pouze tehdy, jestliže nejlépe povede k dosažení účelu trestního řízení a zároveň nelze toho účelu dosáhnout tak, aniž by bylo nepřiměřeným způsobem zasaženo do základních lidských práv a svobod obviněného. Trestní řád tak zakotvuje několik opatření, kterými lze nahradit vazbu, mimo jiné i peněžitou zárukou.

Užití peněžitě záruky jako institutu nahrazujícím vazbu je však omezeno jednak vazebními důvody, když nahradit vazbu peněžitou zárukou je možné pouze v případech vazby únikové a vazby předstížné, dále pak i okruhem trestných činů taxativně uvedených v trestním řádu v § 73a, u kterých není možné tohoto institutu využít.

Soud či soudce, v případě propuštění z vazby i státní zástupce, může ponechat obviněného na svobodě nebo ho na svobodu propustit, jestliže přijme složenou peněžitou zárukou, jejíž výši určil. Přijetí peněžitě záruky předchází návrh obviněného nebo jiné osoby, která nabízí složení peněžitě záruky. Rozhodování o peněžitě záruce je pak prakticky rozhodováním dvoufázovým, orgán rozhodující o vazbě musí nejprve vyslovit, že přijetí peněžitě záruky je přípustné, určit její výši a způsob jejího složení. Po složení této záruky teprve rozhoduje o propuštění obviněného na svobodu nebo o jeho ponechání na svobodě.

Jak již bylo nastíněno výše, nejen osoba obviněného může navrhnout složení peněžitě záruky jako náhradu za vazbu, nicméně může to učinit i osoba od obviněného odlišná. **V případě, že je záruka nabízena jinou osobou, je podmínkou složení výslovný souhlas obviněného**, nepostačuje, aby souhlas vyjádřil pouze obhájce obviněného, aniž by z toho byla zřejmá vůle obviněného. Osoba, která tuto záruku za obviněného nabízí, musí být ještě před jejím přijetím **seznámena s podstatou obvinění a se skutečnostmi, v nichž je shledáván důvod vazby**, aby mohla náležitě zvážit, zda peněžitou zárukou za obviněného složí. Zároveň musí být obviněný a osoba, která tuto záruku složila, **poučeni ohledně doby trvání záruky, důvodech, při kterých může peněžitá záruka připadnout státu nebo být použita na zaplacení peněžitěho trestu nebo nákladů řízení, popř. v případě odsuzujícího rozsudku použita k úhradě pohledávky poškozeného**. Poučovací povinnost soudu v tomto směru však nebývá vždy řádně splněna, když je poskytováno ve většině případů pouze formální poučení. Osoba skládající záruku za obviněného je tak ve snaze dostat obviněného z vazby ochotna udělat cokoli, bez toho aniž by si byla vědoma všech důsledků složení

peněžitě záruky.

Právě touto poučovací povinností soudu se nedávno zabýval také Ústavní soud (nález Ústavního soudu sp. zn. III.ÚS 2787/15, ze dne 14. 6. 2016), který uvádí, že je nutno z hlediska ochrany zájmů složitele vyžadovat, aby obecný soud, jako orgán ochrany základních práv a svobod před přijetím peněžitě záruky **ověřil, zda se osobě záruku skládající dostalo zákonem požadovaného poučení**, protože bez ohledu na obecné označení tohoto institutu jako "kauce" je v případě, že peněžitou záruku složila jiná osoba než obviněný, **její vrácení podmíněno nikoli budoucím "smluveným" chováním složitele, nýbrž obviněného, a to dokonce nejen budoucím, nýbrž i takovým, které mu je kladeno ve smyslu § 73a odst. 6 až 8 trestního řádu za vinu**. Ústavní soud pak uzavřel, že v rámci splnění poučovací povinnosti jde i o ochranu zájmu státu a poškozené osoby, neboť v případě, že nebude řádně splněna poučovací povinnost soudem, pak toto vede k snížení účinnosti peněžitě záruky, jelikož je následně vyloučeno užití postupu podle § 73a odst. 6 trestního řádu, což vede ke znevýhodnění poškozených osob. Pokud totiž osoba skládající peněžitou záruku za obviněného prokáže, že nebyla náležitě poučena podle § 73a odst. 1 a 9 trestního řádu o možných následcích svého jednání, **je použití složené peněžitě záruky podle § 73a odst. 7 trestního řádu k úhradě pohledávky poškozeného neústavním zásahem do vlastnického práva složitele záruky podle čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a současně neposkytnutím náležité soudní ochrany podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod**.

Závěr

V případech, kdy je peněžitá záruka skládána odlišnou osobou, než osobou obviněného, je třeba, aby soud splnil zákonem uloženou povinnost řádného a kvalifikovaného poučení dle ustanovení § 73a odst. 9 trestního řádu, přičemž toto poučení se musí osobě skládající peněžitou záruku dostat ještě před jejím složením, pozdější poučení již nemůže tento nedostatek poučení zhojit. V případě nedostatečného poučení by pak bylo vyloučeno užití postupu podle § 73a odst. 6 trestního řádu.

Mgr. Hedvika Vítková

[Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneri s.r.o.](#)

Pardubice - Dražkovice 181
533 33 Pardubice

Velké náměstí 1
500 03 Hradec Králové

Tel.: +420 466 310 691

Fax: +420 466 310 691

gsm: +420 724 794 986

e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

[1] VANTUCH, Pavel. Obhajoba obviněného. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 322.

[2] ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád, 2. vydání, Praha: C.H.Beck, 2012, s. 886 – 887.

[3] JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 4. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2013, s. 669.

[4] Nález Ústavního soudu sp. zn. III.ÚS 2787/15, ze dne 14. 6. 2016.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)